

Съдебната система във Федерална република Германия

Във Федерална република Германия има 6 съдебни юрисдикции, които се ориентрат към различни правни материи и до голяма степен са независими една от друга.

А) Конституционна юрисдикция

- Федерален конституционен съд
(върховен съд на Федерална република Германия)
- Конституционни съдилища на отделните федерални провинции
  - Върховен съд на съответната федерална провинция
  - Не всяка федерална провинция има свой конституционен съд, но повечето имат; Бавария естествено има свой конституционен съд (Баварски конституционен съд); някои провинции имат един общ конституционен съд.

3. Основните задачи на конституционните съдилища са:

- Защита на индивидуалните основни права на гражданите по отношение на държавната власт
  - Контрол на съответствието с конституцията на законите
- Решаване на спорове между държавни органи (напр. Иск на парламентарна група срещу федералното правителство за предоставяне на определена информация)

В) Обща съдебна юрисдикция

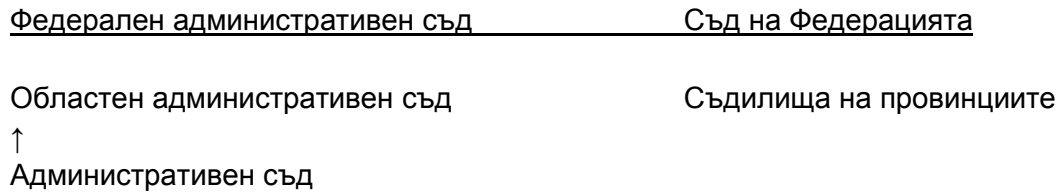
- Инстанционен ред

- Общата съдебна юрисдикция обхваща:
  - Наказателни дела
  - Граждански дела (напр. Граждански правни спорове, търговски дела, дружествени дела)

С) Административна съдебна юрисдикция

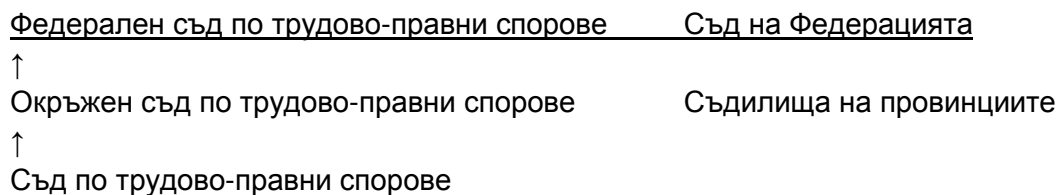
1. инстанционен ред

2. Административните съдилища отговарят за публичното право (напр. строително, полицейско право, сигурност, водно право, транспортно право и др.)

Д) Съдебна юрисдикция по трудово право

1. инстанционен ред

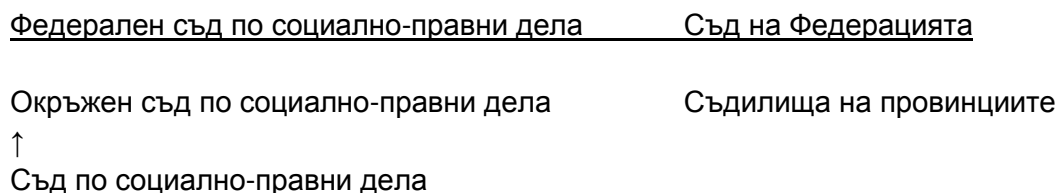

2. Съдилищата по трудово-правни спорове отговарят за спорове между

- Работодатели и лица, работещи по трудово правоотношение (напр. Основателност на прекратяване на трудово правоотношение)
- Представителства на работодатели и работещи лица (напр. Сключване на споразумения между тях относно мерки за трудовата безопасност в предприятията).

Е) Съдебна юрисдикция по социални въпроси

1. инстанционен ред

2. Съдилищата по социално-правни дела отговарят за социални въпроси (напр. Признаване на тежко увреждане, право на пенсия, осигуряване за безработица, признаване на трудова злополука).

F) Съдебна юрисдикция по финансови въпроси

1. инстанционен ред

<u>Федерален съд по финансово-правни дела</u>	<u>Съд на Федерацията</u>
↑	
Съд по финансово-правни дела	Съдилища на провинциите

2. Съдилищата по финансово-правни дела отговарят за всички данъчни случаи (напр. Данък общ доход, данък върху оборота, данък върху даренията, данък върху недвижимите имоти, данък върху капиталовите доходи.др.)

Преглед

Федерален конституционен съд					
Федерални съдилища	Федерален върховен съд	Федерален административен съд	Федерален съд по трудово-правни спорове	Федерален съд по социално-правни дела	Федерален съд по финансово-правни дела
Съдилища на федералните провинции	Конституционни съдилища на провинциите				
	Върховен областен съд	Областен административен съд	Окръжен съд по трудово-правни спорове	Окръжен съд по социално-правни дела	Съд по финансово-правни дела
	Окръжен съд	Административен съд	Съд по трудово-правни спорове	Съд по социално-правни дела	
	Районен съд				

Обща съдебна юрисдикци я	Административ на съдебна юрисдикция	Съдебна юрисдикци я по трудова право	Съдебна юрисдикци я по социални въпроси	Съдебна юрисдикци я по финансов и въпроси
Бавария				
1 Конституционен съд на провинция Бавария				
3 Върховни областни съдилища (Мюнхен, Нюрнберг, Бамберг) 22 Окръжни съдилища 73 Районни съдилища	1 Административ ен съд (Мюнхен) 7 Административ ни съдилища (първа инстанция)	2 Окръжни съдилища по трудова- правни спорове (Мюнхен, Нюрнберг) 11 Съдилища по трудова- правни спорове	1 Окръжен съд по социално- правни дела 7 Съдилища по социално- правни дела	2 Съдилища по финансов о- правни дела

Забележка: В общата съдебна юрисдикция на Бавария действат около 1900 съдии (по брой).

Преглед

	Структура на прокуратурата
Орган на федерацията	Федерална прокуратура
Органи на провинциите	Главна прокуратура Прокуратура

Прокуратурите са част от общата юрисдикция.

- Бавария има 3 главни прокуратури, които се намират при Върховните областни съдилища и 22 прокуратури, които са локализирани в окръжните съдилища.
- В баварските прокуратури действат близо 800 прокурори (по брой).

Назначаване на съдии и прокурори

А) Предпоставки за назначението

1. Квалификация

- Завършено юридическо образование:
Зрелостен изпит – следване по право в университет – първи държавен изпит по право - стаж в съд - втори държавен изпит по право
- И двата държавни изпита са еднакви за цяла Бавария (едно и също изпитно ниво за всички)

Само този, който е издържал втория държавен изпит по право с резултат много над средното ниво (в първите 15 %), има шансове да бъде назначен като съдия или прокурор. Това важи в еднаква степен за съдии и прокурори. Причината за това е задължителната смяна между кариерите на двете функции.

2. Личностно-характерна пригодност

напр. неосъждан, уредено финансово положение, почтен начин на живот

3. Здравословна пригодност

Тя се доказва чрез преглед от служебен лекар. Трябва да бъде доказано, че няма основания да се счита, че съдията (прокурора) ще напусне служба преждевременно по здравословни причини.

В) Назначаващ орган

1. За съдиите от общата съдебна юрисдикция и за прокурорите:
Баварското министерство на правосъдието
2. Съдиите от специализираната съдебна юрисдикция се назначават от съответното специализирано министерство.
  - Съдии в административен съд: МВР
  - Съдии по трудово право М-во на труда
  - Съдии по социално право М-во на социалните грижи
  - Съдии по финансово право М-во на финансите
3. Бавария няма единно министерство по правосъдие. В другите федерални провинции в повечето случаи има такова.

С) Съдийски или прокурорски съвети

Тези съвети не участват при назначаването на длъжност. То е изключително в сферата на компетенциите на съответното министерство.

D) „Органи по месторабота“

Органите по месторабота за младите съдии и прокурори са районните и окръжните съдилища (съдии) и прокуратурите (прокурори) като най-ниски степени в йерархията.

Атестация на съдии

Забележка:

Във Федерална република Германия няма строго единна система за атестация на съдиите. Съществуват разлики между федерално и провинциално ниво, както и между отделните провинции. Лекцията се концентрира върху ситуацията в Бавария.

1. Нормативна база

Атестацията на съдиите е регламентирана чрез закон.

2. Смисъл и предназначение

- a) Справедливо квалифициране на отделните съдии
- b) Инструмент за мотивация на съдиите
- c) Средство за най-добро разпределение на отделните съдии, както и за тяхното кариерно израстване

3. Структура

- a) Атестация с думи (без оценки и точкуване по отделните атестационни критерии)
Заклучителна обща оценка под формата на сбор от точки
1 точка: най-ниска стойност   16 точки: най-висока стойност
- b) Критерии за класификация:

16 т.	Не съществува
15/14 т.	Извънредно добър служител
12/13 т.	Отличен служител
10/11 т.	Достоен за повишение
8/9 т.	Способен на развитие
5-7 т.	Средно ниво без големи шансове за издигане
3/4 т.	Значително под средното ниво
2 т.	Не отговаря на изискванията
1 т.	Не съществува

4. Видове атестации

- a) Атестация за пробен период:
  - Атестацията за пробен период е предназначена за начинаещи в професията, които се намират в пробен период (по правило 3 години). Тя е решаваща за това дали лицето ще бъде назначено до живот (т.е. ще получи статут на държавен служител).

- Възможни степени на оценка:
не подходящ: уволнение
все още не подходящ: удължаване на пробния период
подходящ: назначаване за съдия до живот (обичайният случай)

b) Междинна атестация

Издава се в случай, когато в рамките на регулярния атестационен период (4 години) съдията смени поста си (бъде преместен на друга позиция или повишен на по-висок пост). При този вид атестация няма крайна оценка (общ брой точки). Описват се досега извършваните дейности и постигнатите резултати.

c) Периодична атестация (редовна атестация)

aa) На периодична атестация подлежат съдии на начална служба и по време на първото повишение в длъжност.

bb) По правило тя се извършва всеки 4 години.

cc) Съдии на по-висока длъжност (по-висока от първото повишение в длъжност) не се атестират повече лично. Те получават при необходимост (последната атестация е била издадена преди повече от четири години; става въпрос за по-висока длъжност от първото повишение в длъжност) извънредна атестация.

d) Извънредна атестация

(→ виж горния Nr. 3)

Тя се издава и тогава, когато става въпрос за повишение в по-висока длъжност.

5. Съдържание на атестацията

(периодична атестация; извънредна атестация)

a) Атестират се:

- резултати
- пригодност и
- способност

b) Към тях се числят следните критерии:

Изброяването не е задължително и окончателно, тъй-като на атестацията е дадена известна свобода на действие при атестацията. Важни аспекти, които трябва да се съдържат в атестацията, са:

- Познание на формалното и материалното право
- Какъв е броят на обжалваните решения на съответния съдия и до каква степен те не могат да бъдат оборени на по-висока инстанция
- Желание за вземане на решения
- Сила за вземане на решения
- Разбиране за икономическото и социалното положение
- Умение да се налага
- Подготовка за съдебния процес
- Ръководене на съдебния процес
- Навременно справяне със служебните задължения
- Авторитет пред участниците в съдебния процес, включително пред адвокатурата
- Готовност да бъде на разположение за допълнителни задачи
- Колегиално поведение
- Комуникативност
- Социални компетенции, включително по отношение на подчинените (служители в отдела)
- Поведение, открито към гражданите
- Пример за подражание (включително и за колегите магистрати)
- Желание за повишаване на професионалната квалификация
- Готовност да бъде на разположение като лектор за професионално обучение и курсове за повишаване на квалификацията
- Извън професионална дейност (напр. съпруг/а и социална ангажираност)
- Особени извън-професионални компетенции и способности
- Прогноза за област на дейност в бъдеще (съдията подходящ ли е за повишение в длъжност и ако да, то за кои длъжности става въпрос?).

6. Атестационни формуляри

- а) Те отразяват само формалните критерии
- б) Атестацията трябва да съдържа текст, който да се основава на гореспоменатите критерии и аспекти. Няма предварително формулирани текстове или стандартни атестации.

7. Компетентност за атестации

- а) Атестацията се издава от служебния ръководител.
- б) Служебен ръководител е:

- aa) за съдиите в окръжен съд и в разположените на този окръг районни съдебни инстанции това е президентът на окръжния съд
  - bb) за съдиите във върховния областен съд това е президента на върховния областен съд
  - cc) за съдиите на Федералния върховен съд това е президента на Федералния върховен съд
- c) Проверка на атестацията от първата по-висша инстанция до Министерство на правосъдието
- d) При приложение на съдията извън съдебната зала (напр. при командироване в европейска институция) остава в компетенциите на под буква b) указания служебен ръководител, който обаче черпи информация за атестацията от действителното (актуалното) работно място на съдията.

8. Граници на съдържанието на атестацията чрез принципите на съдебната независимост

9. Възможности за правна закрила на съдиите, които не са съгласни с тяхната атестация

- a) От вътрешна процедура по възражение до Министерство на правосъдието
- b) Съдебен иск в съд

Атестация на прокурори

1. Основните принципи, изложени по отношение на съдиите важат по същество и за прокурорите.
2. Задължителна смяна на прокурорската и съдийската длъжност поне в началото на кариерата (смяна на попрището).

Принципи за повишение в длъжност на съдии

А) Структура на длъжностите

1. Разлика между начални длъжности (най-ниско ниво) и длъжности на по-високо ниво
2. По-висшите длъжности са устроени според значението и отговорността на длъжността
3. Кои длъжности са начални и кои по-висши, както и това, каква стойност и какво значение последните имат, се определя чрез закон, т.е. тяхното тълкуване не е свободно.
4. Преглед на началните и по-висшите длъжности

Начална длъжност	Група на възнаграждение R 1	съдии в районен съд, съдии в окръжен съд
По-висши длъжности	Група на възнаграждение R 1 с добавка към заплатата	напр. заместник директор на малък районен съд
	Група на възнаграждение R 2	напр. директор на малък районен съд; съдия председател на окръжен съд; съдия във върховен областен съд
	Група на възнаграждение R 2 с добавка към заплатата	напр. директор на средно голям районен съд; вицепрезидент на малък окръжен съд
	Група на възнаграждение R 3	напр. съдия председател на върховен областен съд; директори на големи районни съдилища, президента на малък окръжен съд
	Група на възнаграждение R 4	напр. президентите на средно големи окръжни съдилища, вицепрезидентите на върховните областни съдилища
	Група на възнаграждение R 5/ 6	напр. президентите на големи окръжни съдилища
	Група на възнаграждение R 7	-
	Група на възнаграждение R 8/ 9	президентите на върховните областни съдилища

Забележка:

„Големината“ на един съд се измерва в зависимост от броя на съдиите, които принадлежат към него (районни съдилища), за колко съдии отговаря президента на окръжния съд в своя окръг (съдии в окръжния съд и подчинените му районни съдилища), съответно според това, за колко съдии отговаря президента на върховния областен съд в своя окръг (съдии във върховния областен съд, съдии в подчинените му окръжни и районни съдилища).

В) Структура на възнаграждение

1. Възнаграждението е определено чрез закон.
2. Възнаграждението се състои от
  - a) Основна сума
отнася се към конкретната длъжност, изпълнявана от съдията.
  - b) Лични добавки, напр.
    - добавка за брак
    - добавка за деца
3. Диапазон при основните суми
  - начална длъжност (R 1) 3.860,89 – 5.981,76 € според броя на прослужените години
  - най-висша длъжност (R 9): 9.989,03 €

С) Задължение за обявяване на длъжностите, изискващи повишение

1. Всички длъжности, изискващи повишение трябва да бъдат публично обявени.
Изключение: Президентите на върховните областни съдилища
2. Обявяването трябва да бъде на територията на цялата провинция Бавария. Тогава всеки съдия може да се кандидатира свободно.

D) Компетентност

1. „Повишаващият орган“ е министерство на правосъдието.
2. Предложенията за повишение към министерство на правосъдието се изготвят от президентите на върховните областни съдилища въз основа на резултатите от обявения конкурс.
3. Участие на съдийските съвети:

- a) При вземане на решения за повишение в длъжност министерство на правосъдието трябва да включи в процеса и така наречения президиален съвет (съдийски съвет).
- b) Президиалния съвет се състои от 7 съдии, които са избрани от цялата съдийска общност. Мандатът на съдийските съвети е 5 години, след което се провеждат нови избори, преизбирането е допустимо.
- c) Ако президентът е против избора на министерството на правосъдието за кандидат за съответното повишение в длъжност, е възможно, президиалния съвет да изиска допълнително разясняване на кандидатурата (т.нар. минис-терски разговор).
- d) Ако разговорът не доведе до споразумение, министърът на правосъдието решава окончателно, той в последна сметка не е обвързан с вота на прези-диалния съвет.
- e) Правно-политически аспекти на това регулиране (самоуправление на съдеб-ната власт)

Е) Индивидуална правна закрила за отхвърлени кандидати

(конкурентен иск)

Принципи за повишение в длъжност на прокурори

1. Изложените по темата данни за съдиите важат в основната си част и тук.
2. Преглед на началните длъжности и длъжностите, изискващи повишение

Начална длъжност	Група на възнаграждение R 1	прокурор
Длъжности, изискващи повишение	R 1 с добавка към заплатата	Прокурор, ръководител на група (има по-малки ръководни задачи)
	R 2	Областен прокурор (ръководител на отдел в прокуратурата)
	R 2 с добавка към заплатата	напр. заместник ръководител на малка или средно голяма прокуратура
	R 3	напр. ръководители на малки прокуратури; ръководители на отдели в главните прокуратури
	R 4	напр. ръководители на средно големи прокуратури
	R 5	напр. ръководител на голяма прокуратура
	R 6/ 7	главни прокурори

Забележка:

„Големината“ на една прокуратура се измерва според това, колко прокурори се числят към прокуратурата, съответно за колко прокурори отговаря главния прокурор в неговия окръг.

Органът, който трябва да бъде привлечен при вземане на решения за повишение в длъжност при прокуратурата се казва главен прокурорски съвет. Състои се от 5 членове, избрани от прокурорите. Нормативната база е същата, както при президентския съвет при съдиите. При прокурорите важат същите принципи за повишение в длъжност, както и при съдиите.